FIT - TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

Gudikatur: Dr. Claudio Żammit

Seduta ta' nhar it-Tnejn, 26 t'Ottubru 2020

Talba Nru: 77/20 CZ

Zoltan Kiss

vs.

Princess Operations Limited (C 86415)

It-Tribunal,

Ra t-talba ta' l-attur imressqa fit-13 ta' Marzu 2020 li biha premetta illi:

L-attur kien impjegat tas-socjeta' intimata fejn tul iz-zmien tal-impjieg tieghu, qatt ma rcieva *payslips* u minhabba f'hekk qatt ma kien jaf l-ammont ta' taxxa li kellha tithallas mis-socjeta' intimata. Huwa qieghed jitlob li jircievi dawn l-*payslips* għat-tul kollu tal-impjieg tiegħu mas-socjeta' intimata. Is-socjeta' konvenuta diga' giet interpellata b'permezz ta' ittra datata nhar il-hdax (11) ta Frar 2020 sabiex tersaq ghall-hlas u sabiex taghti lir-rikorrent il-*payslips* li huma dovuti lilu izda l-istess socjeta' konvenuta baqghet inadampjenti.

Di piu, l-attur, ma thallasx ghall-ahhar xahar ta' impjieg tieghu f'Dicembru 2019. Oltre dan, l-attur qatt ma gie mhallas ghall- overtime, sick leave, vacation leave u government bonus dovut lilu matul l-impjieg tieghu kollu mas-socjeta' konvenuta. Is-somma dovuta kif giet ikkalkulata mid-Dipartiment ghar-Relazzjonijiet Industrijali u tal-Impjieg jammonta ghal elfejn euro, tnejn u tletin euro u disgha u disghin

centezmu (€2,032.99) li jirrifletti bilanc tal-intitolament tieghu tal-*basic wage* ghax-xahar ta' Dicembru u is-*sick leave, vacation leave u government bonus* tax-xhur kollha li hu kien impjegat mas-socjeta' konvenuta. (Dok A)

L-attur jitlob ukoll, u dan kif jirrizulta minn klawsola 5.3 tal-kuntratt (Dok B) tal-impjieg tieghu, li huwa kien intitolat li jircievi *commission* fuq bejgh ta' *walk-in bookings* u bejgh ta' *Super Relax Covers.* Ir-rikorrent qatt ma gie mhallas ghall-commission tax-xhur ta' Settembru, Ottubru, Novembru u Dicembru liema total jammonta ghall-elfejn u ħames mija u sitta u ħamsin u disgħa u sittin ċenteżmi. (€2,556.69) (Dok C)

Illi s-socjeta' konvenuta permezz ta' risposta mressqa fil-11 ta' Gunju 2020 eccepiet:

1. Illi dan it-Tribunal m'ghandux gurisdizzjoni jisma' din il-kawza in vista ta-klawsola arbitrali, klawsola 16.2 tal-kuntratt ta' impjieg esebit mill-attur bhala Dok. B.
2. Illi sussidjarjament u bla pregudizzju, dan it-Tribunal m'ghandux kompetenza sabiex jordna lis-socejta' konvenuta taghti l-payslips imsemmija fl-Avviz tat-Talba.
3. Illi sussidjarjament u bla pregudizzju, it-talbiet tal-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt.

It-Tribunal:

Ra l-atti;

Ra n-nota prezentata mis-socjeta' konvenuta fit-3 ta' Settembru 2020 fejn l-istess socjeta' ddikjarat li dwar l-ewwel zewg eccezzjonijiet qed tistrieh fuq l-atti inkluz b'mod specifiku fuq il-kuntratt ta' impjieg esebit mill-istess attur bhala Dok. B u fuq l-artikoli tal-ligi dwar il-kompetenza tat-Tribunal, u ghalhekk m'ghandhiex provi ulterjuri fir-rigward tal-istess eccezzjonijiet.

Ra illi l-attur iddikjara li m'ghandux provi x'jipproduci dwar l-ewwel zewg eccezzjonijet.

Sema' t-trattazzjoni tal-abbli difensuri tal-partijiet dwar dawn l-ewwel zewg eccezzjonijiet, u li l-kawza giet differita ghas-sentenza dwar dawn l-eccezzjonijiet.

Illi kwantu ghall-ewwel eccezzjoni, u cioe' n-nuqqas ta' gurisdizzjoni tat-Tribunal, minhabba l-klawsola 16.2 fil-kuntratt ta' impjieg tal-attur, ghandu jinghad li din il-klawsola tipprovdi li gej:

> Any dispute, controversy or claim arising out of or relating to this agreement, or the breach, termination, interpretation, or validity thereof, shall be settled in accordance with the rules of the Malta Arbitration Centre as at present in force. The appointing authority and administrator shall be the Malta Arbitration Centre. The number of arbitrators shall be one, appointed by agreement of the parties or in default of agreement by the Chairman of the Malta Arbitration Centre.

Illi t-Tribunal wara li sema' t-trattazzzjoni fehem li ghal din l-eccezzjoni l-attur qed jirribatti billi jiccita Artikolu 15 (3) tal-Kap. 387 tal-Ligijiet ta' Malta (Att Dwar l-Arbitragg), li jipprovdi:

> 3) Minkejja kull dispożizzjoni li hemm fil-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili jekk parti fi ftehim ta' arbitraġġ, jew xi persuna li tagħmel it-talba permezz jew bis-setgħa tal-parti, tibda xi proċedimenti legali f'qorti kontra kull parti oħra fil-ftehim ta' arbitraġġ jew xi persuna li tagħmel it-talba permezz jew bis-setgħa ta' dik il-parti, dwar kull ħaġa miftehma li tiġi riferita għall-arbitraġġ, kull parti f'dawk il-proċedimenti legali tista' f'kull żmien qabel ma tressaq xi eċċezzjonijiet jew tmexxi mod ieħor fil-proċedimenti, titlob lil dik il-qorti li twaqqaf il-proċedimenti, u dik il-qorti jew imħallef tagħha, kemm-il darba ma jkunx sodisfatt li l-ftehim ta' arbitraġġ ikun sar inoperattiv jew ma jistax jitkompla, għandha tordna li jitwaqqfu l-proċedimenti. Rikors jista' jsir minkejja li l-kwistjoni għandha tiġi riferita lill-arbitraġġ biss wara li jiġu eżawriti proċeduri oħra ta' riżoluzzjoni ta' kwistjonijiet.

Illi l-attur qed jirrileva ghalhekk illi ladarba s-socjeta' konvenuta m'ghamlitx talba sabiex jitwaqqfu dawn il-procedimenti qabel ressqet l-eccezzjonijiet taghha, ma tistax issa tkompli ssostni l-eccezzjoni tal-gurisdizzjoni.

Illi intqal fis-sentenza *S.I.T. Special Interest Travel Limited vs. Maltaticket.com Limited* [1]:

> In linea generali l-**Art 742 tal-Kap 12** jirregola l-gurisdizzjoni tal-qrati taghna. Meta d-disposizzjoni kienet emendata bl-**Artikolu 283 tal-Att XXIV tal-1995** kienu introdotti inter alia s-subincizi (3) u (4) li jaqraw hekk:
>
> > (3) *Il-gurisdizzjoni tal-qrati ta` kompetenza civili mhijiex eskluza mill-fatt li jkun hemm xi ftehim ta` arbitragg bejn il-partijiet, sew jekk il-procedimenti ta` arbitragg ikunu nbdew jew le, f`liema kaz il-qorti, bla hsara ghad-disposizzjonijiet ta` kull ligi li tirregola l-arbitragg, ghandha twaqqaf il-procedimenti minghajr pregudizzju ghad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (4) u ghas-setgha li ghandha l-qorti li taghti kull ordni jew direttiva.*
> >
> > (4) *Meta ssir talba minn persuna li tkun parti fi ftehim ta` arbitragg, il-qrati jistghu johorgu kull att kawtelatorju, f`liema kaz, jekk dik il-parti tkun ghadha ma ressqitx it-talba taghha quddiem arbitru, it-termini stabbiliti f`dan il-Kodici li fihom ghandha tinbeda l-azzjoni dwar it-talba ghandhom ikunu ta` ghoxrin jum mid-data tal-hrug tal-att kawtelatorju.*
>
> Dwar l-**Art 742(3) tal-Kap 12**, il-Qorti tal-Appell fis-sentenza taghha tal-4 ta` Mejju 1998 fil-kawza '**Camilleri vs Zammit noe'** qalet hekk:
>
> > "... *il-ligi (fl-**artikolu 742(3)** kif emendat) riedet li jigi assigurat li l-gurisdizzjoni tal-qorti ta` kompetenza civili ma tkunx eskluza mill-fatt biss li jkun hemm xi ftehim ta` arbitragg bejn il-partijiet. Riedet allura tassigura li l-qrati civili jkunu jistghu u jkollhom il-kompetenza li jissindikaw il-validita` ta` tali ftehim ta` arbitragg, li kellhom id-dritt li jirregolaw il-proceduri skont kif trid il-ligi u anke li jkollhom il-kompetenza u l-gurisdizzjoni li jassiguraw l-ezegwibilita` tad-decizjonijiet arbitrali permezz ta` atti u mandati kawtelatorji, kif ukoll atti u mandati ezekuttivi. Dan ifisser illi d-**disposizzjoni 742(3)** ma kenitx intiza biex tinnewtralizza l-effikacja ta` klawsola arbitrali, imma intiza biss biex tassigura li jkunu l-qrati civili li jkollhom il-gurisdizzjoni li jirregolaw il-mod kif tali klawsoli arbitrali kellhom jigu mhaddma u dana billi jkollhom il-poter li jaghmlu tajjeb u jaghtu direttivi fil-kaz li jkun hemm lakuni jew diffikultajiet fil-mod kif tali klawsoli kellhom jigu proceduralment imhaddma fil-prattika*. (ara wkoll – fejn rilevanti ghall-kaz tal-lum – "**Malta Shipyards Ltd. vs VPJ Ltd**" deciza mill-Qorti tal-Appell fid-9 ta` Novembru 2012).

[1] Qorti tal-Magistrati – 26 ta' Marzu 2014

Dan premess, ghandu jinghad illi in linea generali il-qrati taghna qiesu bhala validi klawsoli inseriti f`kuntratti li jeskludu l-gurisdizzjoni taghhom a favur ta` proceduri arbitrali u dan in omagg ghall-volonta` libera tal-partijiet (Appell Kummercjali : **Vella vs Mamo noe** : 13 ta` Ottubru 1994 ; u PA/FS : **Grech vs Cutajar et** : 1 ta` Dicembru 2008 fost ohrajn). Cio` nonostante, anke qabel l-emendi tal-1995, il-qrati taghna hadu linja fis-sens illi ghalkemm jirrispettaw dawk il-klawsoli arbitrali, il-qrati kellhom gurisdizzjoni konkorrenti bid-dritt li tissindaka l-ezekuzzjoni tal-klawsoli arbitrali (Qorti tal-Appell : **Xuereb vs Accountant General** : 28 ta` Frar 1997 ; u PA/GCD : **Cefai noe vs Valletta Freight Services Limited** fost ohrajn). Bl-emendi tal-1995, dak li fil-prattika kien isir mill-qrati taghna, sar ligi.

F'din il-kawza l-avukat difensur ta' l-attur ghamel referenza ghas-sentenza moghtija ricentement fit-8 ta' Novembru 2013 mill-Qorti ta' l-Appell Sede Inferjuri fl-ismijiet '**Cobra Installations Limited (C-34330) vs Stephen Caruana'.** F'din is-sentenza inghad li:

> "*L-**Artikolu 15(3) tal-Kap.387** tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi li minkejja kull disposizzjoni li hemm fil-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili jekk parti fi ftehim ta' arbitragg, jew xi persuna li taghmel it-talba permezz jew bis-setgha tal-parti, tibda xi procedimenti legali f'qorti kontra kull parti ohra fil-fethim ta' arbitragg jew xi persuna li taghmel it-talba permezz jew bis-setgha ta' dik il-parti, dwar kull haga miftehma li tigi riferita ghall-arbitragg, kull parti f'dawk il-procedimenti legali tista' f'kull zmien qabel ma tressaq xi eccezzjonijiet jew tmexxi mod iehor fil-procedimenti, titlob lil dik il-qorti li twaqqaf il-procedimenti, u dik il-qorti jew l-imhallef taghha, kemm-il darba ma jkunx sodisfatt li l-ftehim ta' arbitragg ikun sar inoperattiv jew ma jistax jitkompla, ghandha tordna li jitwaqqfu il-procedimenti1. Rikors jista' jsir minkejja l-kwistjoni ghandha tigi riferita lill-arbitragg biss wara li jigu ezawriti proceduri ohra ta' rizoluzzjoni ta' kwistjonijiet.*
>
> *Minn dan il-provvediment tal-Ligi johrog car li t-talba ghall-waqfien ta' proceduri istitwiti quddiem qorti ta' kompetenza civili minhabba l-ezistenza ta' ftehim ta' arbitragg bejn il-partijiet kontendenti, ghandha ssir lill-Qorti permezz ta' Rikors qabel ma dik il-parti tressaq xi eccezzjonijiet jew tmexxi mod iehor fil-procedimenti. Tant il-Legislatur ried li l-parti li titlob il-waqfien tal-proceduri civili tressaq it-talba taghha quddiem il-Qorti qabel ma tressaq xi eccezzjonijiet jew b'mod iehor tmexxi fil-procedimenti, li s-**subartikolu 8 ta' l-Artikolu 15 tal-Kap. 387** tal-Ligijiet ta' Malta – introdott bis-sahha ta' l-Att XXXI ta' l-2002 – jipprovdi li mal-prezentata ta' rikors biex jitwaqqfu l-procedimenti skond is-subartikolu (3), kull limitu ta' zmien ghall-prezentata ta' kull risposta ta' l-intimat jew twegiba ohra, kemm jekk titnissel mill-ligi jew minn ordni ta' xi qorti jew tribunal, jew xort'ohra, ghandu jigi interott u ghandu jerga' jibda jsehh mid-data li fiha r-rikorrent jigi notifikat bid-decizjoni tal-Qorti li tichad ir-rikors, u dan irrispettivament minn jekk isirx appell minn xi parti dwar din id-decizjoni"*2.

Fil-kaz in ezami l-avukat difensur tas-socjeta' attrici isostni li l-konvenut kjarament ma segwiex il-procedura stabbilita fl-**Artikolu 15(3) tal-Kap.387** tal-Ligijiet ta' Malta izda, kuntrarjament ghal dak dispost fl-imsemmi artikolu tal-Ligi, una volta notifikat bir-Rikors promotur fid-9 ta'Awwissu 2013, ipproceda billi ressaq l-eccezzjonijiet tieghu – inkluza eccezzjoni fil-mertu – ghat-talbiet attrici b'risposta pprezentata fl-11 ta' Ottubru 2013. It-talba ghall-waqfien tal-proceduri odjerni minhabba l-ezistenza ta' ftehim ta' arbitragg bejnu u s-socjetà attrici – ossia l-Klawsola 8 tal-ftehim dwar it-tour agency agreement – ma gietx imressqa mill-konvenut permezz ta' rikors izda fil-forma ta' eccezzjoni preliminari fir-risposta tieghu.

Ghalhekk ikkonkluda li fid-dawl ta' dak kjarament dispost fl-**Artikolu 15(3) tal-Kap. 387** tal-Ligijiet ta' Malta, u ulterjorment ikkonfermat fis-**subartikolu (8**) ta' l-imsemmi artikolu tal-Ligi, huwa tal-fehma li t-talba tal-konvenut ghall-waqfien tal-proceduri odjerni minhabba l-ezistenza ta' ftehim ta' arbitragg bejnu u s-socjetà attrici, kif minnu promossa hija proceduralment inammissibbli u ghaldaqstant m'ghandhiex tigi milqugha.
L-avukat difensur tas-socjeta' konvenuta minn naha tieghu sostna li tali disposizzjoni tal-ligi mhix mandatorja u l-Qorti ghandha tarbel hi a sua sponte l-argumenti migbura quddiemha qabel ma tiddeciedi li tastjeni milli tiehi konjizzjoni tal-kawza minhabba nuqqas ta' gurisdizzjoni.

Fil-fehma ta' din il-Qorti kuntrarjament ghal dak deciz fis-sentenza fuq citata, il-fatt li s-socjeta' konvenuta ma ghamlitx ir-rikors ma jippregudikax id-dritt taghha. L-eccezzjonijiet jinghataw permezz ta' twegiba. Madankollu taht l-**Artikolu 15(3) tal-Kap. 387** is-socjeta' konvenuta ghandha l-opportunita' li qabel tipprezenta t-twegiba taghha, tipprezenta rikors biex il-Qorti tissoprasjedi minhabba l-klawsola arbitrali.

Ir-rikors m'huwiex mandatorju, tant li l-ligi tghid li l-parti fil-procediment *"....**tista'** f'kull zmien qabel ma tressaq xi eccezzjonijiet jew tmexxi mod iehor fil-procediment,.....".* Il-kelma ***"tista"*** taghti lil din il-qorti x'tifhem li hi fid-diskrezzjoni tal-parti li trid tinvoka l-ftehim arbitrali, li tipprezenta rikors u titlob is-soprasessjoni. Jidher li l-ghan wara dan il-provvediment hu sabiex min ikun irid jinvoka l-ftehim arbitrali, f'dak l-istadju jkollu l-fakolta' li ma joqghodx jipprezenta twegiba guramentata u jidhol fi spejjez zejda (Tant hu hekk li l-**Artikolu 15(8) tal-Kap. 387** jipprovdi li l-prezentata ta' rikors ghal soprasessjoni ggib maghha is-sospensjoni tat-terminu ghall-prezentata tat-twegiba guramentata, sakemm tinghata decizjoni fuq it-talba). Dan iktar u iktar meta tqis li klawzola arbitrali ma teskludix il-gurisdizzjoni tal-qorti, izda taghti biss lok biex il-qorti twaqqaf il-procediment (**Artikolu 742[3] tal-Kap. 12**). Minn qari tal-Artikolu 15 il-Qorti ma tistax tikkonkludi kif ghamlet l-Qorti fuq imsemmija li n-nuqqas li jigi prezentat rikors ifisser telfien ghad-dritt tal-konvenut li jinvoka klawzola arbitrali fit-twegiba guramentata, jew li qieghed jirrinunzja ghall-arbitragg (Ara sentenza **Joseph W. Micallef nomine vs Leo Grech et** deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Imhallef J. Said Pullicino), fir-rigward ta' rinunzja ghall-arbitragg meta ma tigix sollevatta opposizzjoni).

Klawzola arbitrali hi parti mill-ftehim bejn il-partijiet, liema ftehim ghandu l-forza tal-ligi (vide artikolu 992 tal-Kodici Civili). Bhal rikors, it-twegiba/risposta hi wkoll att gudizzjarju. M'ghandux ikun li persuna li trid tinvoka klawzola arbitrali u ghalhekk trid li jigi onorat l-ftehim, tigi pregudikata ghaliex minflok ghamlet rikors u talbet is-soprasessjoni, ipprezentat risposta fejn invokat il-klawzola arbitrali u li ghandha twassal biex il-qorti tordna l-waqfien tal-proceduri quddiemha. Fil-fehma tal-Qorti, l-ispirtu tal-ligi m'huwiex li wiehed joqghod jintilef f'formalizmu bla bzonn, u l-ligi qeghda biss toffri alternattiva inqas ghalja.

Illi t-Tribunal hass il-htiega li jiccita estensivament mis-sentenza msemmija ghaliex tipprezenta l-istess fatti tal-kawza odjerna, u cioe' fejn is-socjeta' konvenuta qed tirrikorri ghan-nuqqas ta' gurisdizzjoni tat-Tribunal, u fejn min-naha l-ohra l-attur qed jirrileva li s-socjeta' konvenuta m'ghadhiex aktar tista' tirrikorri ghall-eccezzjoni

tal-klawsola arbitrali minhabba li s-socjeta' konvenuta ma talbitx b'mod specifiku it-twaqqif tal-kawza odjerna.

Illi hija l-fehma tat-Tribunal, l-istess bhal ma indikat il-Qorti tal-Magistrati fis-sentenza fuq imsemmija, illi l-klawsola 15(3) tal-Kap. 387 tal-Ligijiet ta' Malta ma taghlaqx ghal kollox il-bibien lis-socjeta' konvenuta biex jekk trid, teccepixxi n-nuqqas ta' gurisdizzjoni tat-Tribunal. Minflok, provvediment bhal dak kif misjub fl-Att Dwar l-Arbitragg qieghed jahseb sabiex jigu skansati spejjez zejda ta' risposta guramentata; u jekk wiehed jikkonsidra dan fid-dawl tal-ispejjez quddiem dan it-Tribunal, fejn l-ispejjez mhumiex bhal u daqs dawk fi qrati superjuri, jista' jaghmel iktar sens illi din il-kwistjoni titqanqal permezz tal-eccezzjoni nfisha fir-risposta ghall-avviz tat-talba, li hija wkoll att gudizzjarju.

Illi kunsidrat dan kollu, it-Tribunal jehtieg jara jekk il-klawsola 16.2 fil-ftehim ta' bejn il-partijiet teskludix il-gurisdizzjoni ta' dan it-Tribunal. Jirrizulta lit-Tribunal li din il-klawsola hija pjuttosta cara. Il-kwistjoni mqajjma mill-attur hija essenzjalment dwar hlasijiet allegatament dovuti lilu mill-principal tieghu, li taqa' pjenament f'dak li skond id-dicitura tal-kuntratt tissejjah 'dispute, controvery, or claim arising out of or relating to this agreement'. It-Tribunal huwa tal-fehma ghalhekk illi in omagg ghall-principju tar-rieda hielsa tal-partijiet li jaghzlu liema forum jiddeciedi l-kwistjonijiet ta' bejniethom, u fid-dawl tad-dicitura generali, minghajr hsieb ghal eccezzjonijiet, uzata fl-istess klawsola tal-kuntratt fuq imsemmija, dan it-Tribunal m'ghandux ikun hu li jiddeciedi fuq din il-kwistjoni, u ghalhekk l-ewwel eccezzjoni tisthoqq li tintlaqa'.

Illi dwar it-tieni eccezzjoni, ladarba qed tintlaqa' l-ewwel eccezzjoni li fiha nfisha teskludi l-gurisdizzjoni tat-Tribunal, it-Tribunal m'ghandux hlief jastjeni milli jiehu konjizzjoni ulterjuri taghha.

Ghaldaqstant, it-Tribunal jaqta' u jiddeciedi billi jilqa' l-ewwel eccezzjoni, u konsegwentement jastjeni milli jqis aktar it-tieni eccezzjoni, u jiddikjara li t-Tribunal huwa prekluz milli jiehu konjizzjoni ta' din il-vertenza minhabba l-klawsola arbitrali misjuba fi klawsola 16.2 tal-ftehim bejn il-partijiet anness bhala Dok. B mat-talba promotrici.

L-ispejjez ta' din il-kawza ghandhom jithallsu mill-attur.

Dr. Claudio Żammit

Gudikatur

Mary Josette Musu'

Deputat Registratur